

Laboratorní práce *(č.10)*

Název: Měření ploch

Integrovaná Střední škola technická
Mělník

(K učilišti 2566 276 01 Mělník)

Datum :25.4.2010

Třída :2T

Vypracoval:Michal Rybníkář

Hodnocení: .....

Zadání: Určete velikost plochy dané podložky pomocí polárního planimetru Reiss v měřítku 1:1 a 2:1 ,výpočtem matematickou metodou a spočítáním dílčích ploch čtverečků na milimetrovém papíře.

a) Polární planimetr Reiss na výkrese podložky 2:1

- Výpočet plochy měřením Polárním planimetrem Reiss*
- Výpočet plochy matematickou metodou v měřítku 2:1*

b) Polární planimetr Reiss na výkrese podložky 1:1

- Výpočet obsahu měřením Polárním planimetrem Reiss*
- Výpočet obsahu matematickou metodou v měřítku 1:1*
- Výpočet obsahu manuálním způsobem –počítáním dílčích ploch čtverečků na milimetrovém papíře.*

Podmínky měření : Teplota..... 19°C
Vlhkost vzduchu 60%
Místo .....ISŠT Mělník učebna č.6

Použité pomůcky : Polární planimetr Reiss
Milimetrový papír

Polární planimetr Reiss na $\square 100 \times 100$ – kalibrace, určení převodního koeficientu k

Č. měření	1 Měření	Rozdíl	Ø hodnota	Δx_i	Δx_i^2
1	0	0	0	0	0
2	1.636	1.636	1.638	-0.002	+0.000004
3	3.260	1.624	1.638	-0.014	+0.00020
4	4.914	1.654	1.638	+0.016	+0.00026
5	6.560	1.646	1.638	+0.008	+0.00007
6	8.195	1.635	1.638	-0.003	+0.00001
7	9.840	1.645	1.638	+0.007	+0.00005
8	11.404	1.564	1.638	-0.074	+0.006
9	13.100	1.696	1.638	+0.058	+0.004
10	14.730	-----	-----	-----	-----

$$\sum \Delta x_i^2 = 0.010494$$

Převodní koeficient 10000 $\hat{=} 1.638$

Směrodatná odchylka: ϑ

$$\vartheta = \pm 2/3 * \sqrt{\sum \Delta x_i^2 / n(n-1)}$$

$$\vartheta = \pm 2/3 * \sqrt{0,010494 / 8(8-1)}$$

$$\vartheta = \pm 2/3 * 0.01369 \quad \vartheta = \pm 0,009126557$$

Převod planimetru $k = 1000 / 1.638 = 6105$

Tolerance měřené plochy

$$10\ 000 \pm 55.7\text{mm}^2 = 10\ 000 \pm 0.56\ %$$

a) Polární planimetr Reiss na výkrese podložky 2:1

Výpočet obsahu plochy měřením Polárním planimetrem Reiss a trojčlenkou:

Č. měření	1 Měření	Rozdíl	Ø hodnota	Δx_i	Δx_i^2
1	0	0	0	0	0
2	0.883	0.883	0.887	-0.004	+0.000016
3	1.772	0.889	0.887	+0.002	+0.000002
4	2.660	0.888	0.887	+0.001	+0.000001
5	3.574	0.914	0.887	+0.027	+0.000729
6	4.450	0.879	0.887	-0.008	+0.000064
7	5.330	0.880	0.887	-0.007	+0.000049
8	6.240	0.910	0.887	-0.023	+0.000529
9	7.100	0.680	0.887	-0.027	+0.000729
10	8.001	-----	-----	-----	-----

$$\sum \Delta x_i^2 = 0.002119$$

$$1.638 \dots\dots\dots 10\,000 \text{ mm}^2$$

$$0.887 \dots\dots\dots ? \text{ mm}^2$$

$$S (M2:1) = K \times 0.887 = 5415,14 \text{ mm}^2$$

$$S M 1:1 = S M 2:1 = 1353 \text{ mm}^2$$

Pravděpodobná chyba:

$$\vartheta = \pm \frac{2}{3} * \sqrt{\frac{\sum \Delta x_i^2}{n(n-1)}}$$

$$\vartheta = \pm \frac{2}{3} * \sqrt{\frac{0.002119}{8(8-1)}}$$

$$\vartheta = \pm \frac{2}{3} * 0,006151$$

$$\vartheta = \pm 0,00410087$$

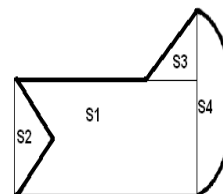
Tolerance měřené plochy

$$0,00410087 * 6105 = \pm 25 \text{ mm}^2$$

Plocha podložky: $1353\text{mm}^2 \pm 25 \text{ mm}^2 = 1353\text{mm}^2 \pm 1.8\%$

Výpočet obsahu matematickou metodou v měřítku 2:1

$S = S1 - S2 + S3 + S4 = 3900 - 360 + 296,8 + 1413 = 5249,8\text{mm}^2$

b) Polární planimetr Reiss na výkrese podložky 1:1

Výpočet obsahu měřením Polárním planimetrem Reiss

Č. měření	1 Měření	Rozdíl	Ø hodnota	Δx_i	Δx_i^2
1	0	0	0	0	0
2	0,220	0,220	0,233	-0,013	0.000169
3	0,450	0,230	0,233	-0,003	0.000009
4	0,680	0,230	0,233	-0,003	0.000009
5	0,938	0,258	0,233	+0,025	0.000625
6	1,137	0,199	0,233	-0,034	0.001156
7	1,410	0,273	0,233	+0,040	0.001600
8	1,638	0,228	0,233	+0,055	0.003025
9	1,864	0,226	0,233	-0,007	0.000049
10	2,037	----	----	-----	-----

$\sum \Delta x_i^2 = 0.006633$

1,638.....10 000 mm²

0,233.....? mm²

$S = K \times 0,233 = 1422,46\text{mm}^2$

$\vartheta = \pm \frac{2}{3} * \sqrt{\frac{\sum \Delta x_i^2}{n(n-1)}}$

$\vartheta = \frac{2}{3} * \sqrt{0.006633/56}$

$\vartheta = \frac{2}{3} * 0,01088331$

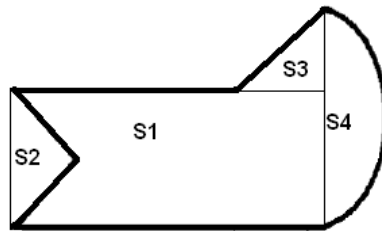
$\vartheta = \pm 0,0072559$

Tolerance měřené plochy

$0,0072559 * 6105 = 44.29 \text{ mm}^2$

Plocha podložky: $1422,46 \text{ mm}^2 \pm 44.29 \text{ mm}^2 = 1422,4 \text{ mm}^2 \pm 3.1\%$

Výpočet obsahu matematickou metodou v měřítku 1:1

$$S = S1 - S2 + S3 + S4 = 975 - 90 + 74,2 + 353,25 = 1312,45 \text{ mm}^2 = 100\%$$

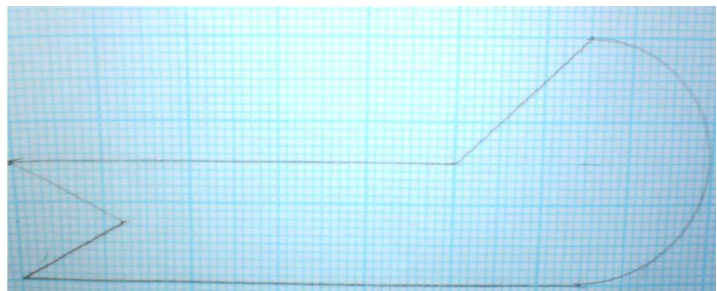
Výpočet obsahu manuálním způsobem - počítáním čtverečků na milimetrovém papíře :

$$\square (10 \times 10) = 5 \times 100 = 500 \text{ mm}^2$$

$$\square (5 \times 5) = 20 \times 25 = 500 \text{ mm}^2$$

$$\square (1 \times 1) = 223 \times 1 = 223 \text{ mm}^2$$

$$\square (1 \times 0,5) = 84 \times 0,5 = 42 \text{ mm}^2$$

$$S = 500 + 500 + 223 + 42 = 1265 \text{ mm}^2$$

Vyhodnocení M1:1 : Velikost podložky M1:1 byla naměřena pomocí polárního planimetru Reiss hodnota $1422,46 \text{ mm}^2$, to je $+3,1\%$ od skutečné hodnoty podložky. Skutečná hodnota podložky byla matematickou metodou vypočítána na $1312,45 \text{ mm}^2$.

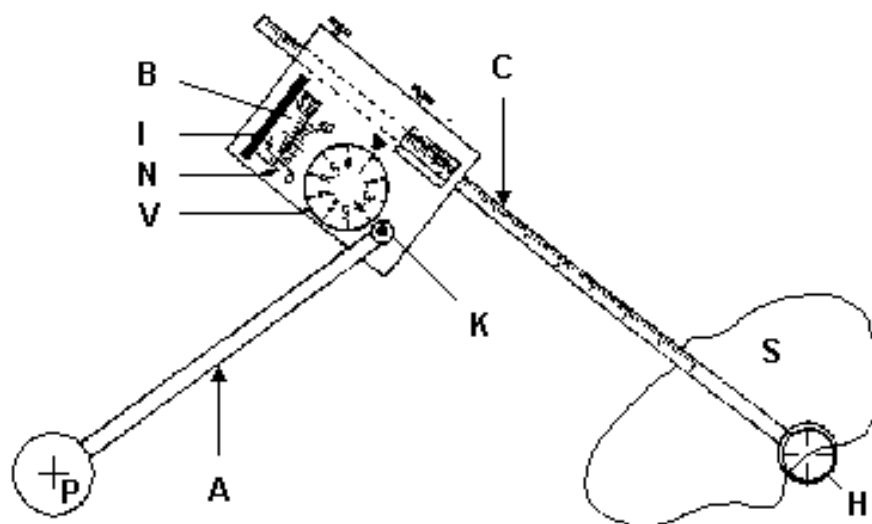
Po spočítání čtverečků milim. papír. jsem zjistil hodnotu 1265 mm^2 a spočítaná odchylka je $+3,7\%$.

Vyhodnocení M2:1 :

Velikost podložky M2:1 byla naměřena pomocí polárního planimetru Reiss a převedená hodnota 1353 mm^2 , to je $+1,8\%$ od skutečné hodnoty podložky. Skutečná hodnota podložky byla matematickou metodou vypočítána na $1312,45 \text{ mm}^2$.

Závěr:

Matematická metoda výpočtu plochy podložky je nejpřesnější, námi vypočítaná hodnota zadané plochy podložky je 1312,45 mm² to je 100%. Srovnávané metody, jsem určil vzestupně, od nejmenší přesnosti po největší přesnost. Jako prvnínejméně přesná je metoda součtu čtverečků na mm papíře kde jsem dosáhl odchylky $\pm 3.7\%$ v měřítku 1:1. O něco přesnější je metoda měření plochy pomocí polárního planimetru Reiss kde nám odchylka dosahuje $\pm 3.1\%$ v měřítku 1:1. Nejpřesnější metoda po matematickém spočítání obsahu je měření pomocí polárního planimetru Reiss v měřítku 2:1 kde nám odchylka dosáhla hodnoty $\pm 1.8\%$ v měřítku 2:1. Metody mohly být ovlivněny nesoustředěností, špatným obtahováním pomocí polárního planimetru Reiss, špatně orýsovanou podložkou na milimetrový papír a nebo mírným opotřebením mechanismu polárního planimetru Reiss

Polární planimetr se skládá (viz obr.1) ze dvou ramen A a C vzájemně spojených kloubem K. Polární rameno A je na jednom konci opatřené kovovým těžítkem s jehlovým hrotem (pólem) P, který se zabodne ve vhodném místě do podložky poblíž měřeného obrazce. Druhý konec tohoto ramena je opatřen kulovým čepem a zasadí se do otvoru pojízdného ramene, čímž vznikne kloubové spojení K obou ramen. Pojízdné rameno C má na jednom konci hrot H (příp. lupu s vyznačeným kroužkem), jímž se objíždí měřená plocha. Na druhém konci tohoto ramena je umístěno posuvné měřicí zařízení. Jeho hlavní částí je integrační kolečko I s bubínkem B opatřeným stupnicí dělenou na sto dílků. Jestliže objíždíme měřenou plochu S hrotem H, otáčí se kolečko I úměrně složce pohybu kolmé k pojízdnému rameni. Pohybová složka hrotu rovnoběžná s pojízdným ramenem působí jen klouzání kolečka bez jeho otáčení. Z konstrukce planimetru je zřejmé, že při objíždění měřené plochy S se pohybuje kloub K po oblouku kružnice. Z teorie přístroje za této podmínky vychází, že velikost plochy objeté hrotem H je úměrná celkovému otočení $\Delta\varphi$ kolečka I, tedy $S \approx \Delta\varphi$.

Digitální planimetr X-plan 360C+